

Exodus 17:8-16

8 ¶ In Refidim werd Israël aangevallen door de Amalekieten.

9 Toen zei Mozes tegen Jozua: 'Kies een aantal mannen uit en trek met hen tegen Amalek ten strijde. Ikzelf zal morgen op de top van de heuvel gaan staan, met in mijn hand de staf van God.'

10 Jozua deed wat Mozes hem had opgedragen en trok tegen Amalek ten strijde, en Mozes ging naar de top van de heuvel, samen met Aäron en Chur.

11 Zolang Mozes zijn arm opgeheven hield, was Israël de sterkste partij, maar liet hij zijn arm zakken, dan was Amalek de sterkste.

12 Toen Mozes' armen zwaar werden, legden Aäron en Chur een steen bij hem neer, zodat hij daarop kon gaan zitten. Zelf gingen ze aan weerszijden van hem staan, om zijn armen te ondersteunen. Daardoor konden zijn armen opgeheven blijven totdat de zon onderging.

13 Zo versloeg Jozua het leger van Amalek tot de laatste man.

14 De HEER zei tegen Mozes: 'Leg deze overwinning in een oorkonde vast, zodat niemand die ooit zal vergeten, en overtuig Jozua ervan dat ik zal zorgen dat niets op aarde nog aan het volk van Amalek herinnert.'

15 Toen bouwde Mozes een altaar, en hij noemde het 'De HEER is mijn banier'.

16 Hij zei: 'Omdat Amalek de hand heeft durven opheffen tegen de troon van de HEER, zal de HEER strijd voeren tegen Amalek, in alle komende generaties.'

Exodus 17:8-16

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Nogal wat keren hebben we in deze dagen de naam van God in verband met het voeren van een oorlog gehoord.

Uit Afghanistan klonk het Allahu Akbar, God is groot en werd de term djihad, 'heilige oorlog' in de mond genomen, een term die ons misschien met afschuw vervuld.

Maar ook vanuit Amerika klonk het: we zullen de terroristen opjagen en uitroken, 'God bless America'.

Hoewel er wel verschillende intenties achter schuilgaan is het toch een beetje eng dat de naam van God te gemakkelijk met een oorlog wordt verbonden.

Religie kan de hoogste waarden in een samenleving brengen, maar mensen kunnen het ook misbruiken voor hun eigen doeleinden.

Ergens in Rotterdam staat boven een verzekeringsmaatschappij 'alles van waarde is weerloos' en dat geldt zeker voor de naam van God, die mensen kunnen perverteren, d.i. de bedoeling ervan in zijn tegendeel omzetten.

U zult misschien denken: ja, maar hoe zit dat in de bijbel?

Lezen we daar ook niet over heilige oorlogen zoals in het verhaal van vanmorgen over Israël's strijd tegen Amalek?

En krijgen we vanmorgen een oproep te horen om onze heilige oorlog te gaan voeren: christenen tegen moslims, Amerika en het vrije westen tegen de Arabische en oosterse wereld, een strijd van goed tegen kwaad.

Om dit verhaal te begrijpen moeten we allereerst weten dat de oud-joodse bijbeluitleg nooit de haat tegen de aardse tegenstanders heeft aangekweekt, maar steeds heeft gewezen op het tekenkarakter van deze verhalen: het gaat over een strijd tegen geestelijke machten.

Zo wil Israël's strijd tegen Amalek duidelijk maken welke machten en krachten in de geschiedenis de toekomst blokkeren en waar je voor op je hoede moet zijn.

Het volk Israël is in de woestijn -tussen uittocht uit Egypte en intocht in het land Kanaän.

Het beeldt prachtig onze eigen situatie uit: wij leven tussen de opstanding van Jezus, -dat is onze uittocht-, en de voleinding, de intocht in het beloofde land.

Eigenlijk vertelt dit verhaal: wat kan je dan allemaal onderweg tegenkomen?

Wel, onderweg kan de twijfel van binnen toeslaan en zo horen we het volk Israël onderweg dan ook zeggen: 'laten we teruggaan naar Egypte'. Want God, is 'ie er nog wel.

Zeer herkenbaar, want hoeveel mensen denken vandaag niet dat God zich heeft terug getrokken en dat het geloof een menselijk bedenkensel is, dus keren ze terug naar de zekerheden van het zichtbare: welvaart, ontwikkeling, groei, geld...want wat niet in geld is uit te drukken, is dat wel iets?

En onderweg is er ook de dreiging van buiten af en dat wordt ingeleid met de woorden: "Toen kwam Amalek".

Wie is Amalek .... wel Amalek is een naam die hier zeven keer wordt genoemd

Hij staat model voor dé vijand van Gods bevrijding.

Amalek ontbreekt in de volkerenlijst van Genesis 10, waar 70 volken worden genoemd, maar Amalek is present iedere keer wanneer het voortbestaan van Israël op het spel staat.

Want als Israël weg is, is God weg -denkt Amalek- en dan zijn alle waarden van deze God tenminste ook verdwenen: 'toen kwam Amalek'.

Amalek staat in de bijbel voor de onmenselijkheid in zijn ongeremde vorm, die telkens in de geschiedenis opduikt uit zijn schuilplaats en heel venijnig het altijd op de zwakken gemunt heeft.

In het boek Deuteronomium wordt verteld hoe Amalek dat deed: het viel het volk Israël aan op een moment van zwakte -het was moe- en dan nog wel van achteren, -wat laf- en daar had men het vooral gemunt oude mensen, moeders met kinderen en zieken...toppunt van grofheid.

Is Amalek niet een nazaat van Esau en wordt hij niet voor het laatst genoemd in de geschiedenis van Esther waar de Amalekiet Haman, de Jodenhater uit was op de massamoord op de Joden?

'Toen kwam Amalek', hij is de vleesgeworden gewetenloosheid, en in het NT is hij satan, duivel, boze, de macht die mensen aanzet tot verwoesting en vernietiging.

Israël is hier in gevecht met een ideologie, of eigenlijk: God Zelf is er telkens mee in gevecht: 'De Heer heeft een strijd tegen Amalek van geslacht op geslacht', eindigt het verhaal.

Een strijd met de ideologie van 'mijn naam, mijn rijk, mijn wil zal geschieden'.

Laat me, laat me mijn eigen gang maar gaan zong Ramses Shaffy en is dat ook niet een beetje Amalek, dat je denkt dat je grenzenloos je eigen gang kunt gaan?

Toen kwam Amalek.. En Amalek is gekomen in het nationaal socialisme (zei Hitler niet dat het geweten een Joodse uitvinding is..dus weg met dat geweten), het is gekomen in het fascisme en andere 'ismes'. en T.V.-beelden van nationalistische bewegingen en anti-semitische uitlatingen doen je soms vertwijfeld afvragen of we Amalek zijn kwijt geraakt.

Overall in Oost-Europa, in het Midden-Oosten steekt het de kop op, maar -en dat is heel belangrijk- Amalek moeten we niet ver van ons bed zoeken en in anderen, want hij steekt ook zijn kop op bij ons.

De meest gevaarlijke mensen zijn die mensen die de wereld als zwart-wil afschilderen, goed en kwaad- en hun eigen handelen niet willen bekritisieren, mensen die geen zelfreflectie kennen.

Maar pas op: Amalek zit ook in ons; ook mijn leven onze westerse wereld is niet vrij van Amelekitische tendensen door discussies over normen en waarden plat te slaan, want dat is verloren tijd, we moeten verder en vooral vooruit.

Maar kijk uit voor Amalek, want Amalek registreert feilloos dat mensen met een geweten gevaarlijke lieden zijn met misschien wel een gevaarlijke God... Amalek pakt je op je zwakke punten en slaat onmiddellijk alles dood.

De vraag is: hoe stel je je te weer tegen Amalek?

Want er moet strijd geleverd worden niet met tanks en raketten, maar met een geestelijke wapenrusting. Dat lezen we ook in Exodus 17.

Mozes zegt wel tegen Jozua: kies mannen uit, trek op, strijd tegen Amalek, maar het hele verhaal gaat over een andere strijd die Mozes voert en dat heeft te maken met geestelijke weerbaarheid.

En die geestelijke weerbaarheid kent twee geheime wapens.

Het eerste geheime wapen is het gebed.

Het is opvallend dat tot zeven maal toe over de handen van Mozes wordt gesproken.

Mozes heft zijn handen op en bij die opgeheven handen denken we in de eerste plaats aan een het gebed, dat grote kracht heeft: Amalek is aan de verliezende hand zolang er wordt gebeden.

Mozes is hier een voorbidder en hij kan het niet alleen, zijn armen worden moe, wie weet zinkt hem de moed in de schoenen en bekruipt hem de twijfel over wat hij aan het doen is.

Heeft het allemaal wel zin, helpt het wel, gaat het er toch niet om dat je gewoon een sterk leger hebt, dat je laat zien wat je waard bent...en is het ook niet zo in de kerk, want dat gebed is wel aardig, maar het gaat er toch dat we alles goed georganiseerd hebben... en toch: voor je het weet ben je geestelijk leeg en niet meer weerbaar.

Het gebed -juist in deze wereldure- is uiterst belangrijk, want wij hebben niet alleen met vlees en bloed van doen, maar ook met geestelijke machten.

En omdat een mens dat niet in zijn eentje kan, komen Aäron en Hur Mozes te hulp: Ze dragen een steen aan waarop de profeet mag zitten, ze ondersteunen zijn armen, de één aan de ene, de andere aan de andere zijde.

Aaron en Hur maken duidelijk dat het gebed niet alleen een privé-zaak is, maar dat het gaat om gemeenschappelijk gebed: samen bidden, elkaar daarin ondersteunen. Heeft Jezus niet de discipelen bemoedigt om te volharden in eenparig gebed: "Ik zeg u, wanneer twee of drie eenparig iets begeren zal het hun worden."

Twee of drie is al genoeg, hoe meer hoe beter en zo horen we in de christelijke gemeente dat in tijden van ziekte en moeilijkheden, in tijden dat Amalek aanvalt, iedereen wordt opgeroepen tot gebed.

Dus het eerste geheime wapen is het gebed.

Nu naar het tweede geheime wapen, want, heeft u het al gehoord, die handen van Mozes hielden ook iets vast: een staf, een herdersstaf, een takkenstok, als een banier, een vaandel.

"Morgen zal ik op de heuveltop staan met de staf van God in mijn hand."

De staf is een teken van zijn roeping en heeft ook iets van volmacht.

De vruchtbaarheid van Egypte werd ermee geslagen -de Nijl veranderde in bloed-, de machten van het water van de Schelfzee werden ermee teruggedrongen, maar er kwam dankzij de staf ook levenwekkend water uit een onvruchtbare rots

De staf is het teken, het beeld van Gods bezig zijn met de bevrijding van Israël, het teken dat het niet mis zou lopen; het heeft iets van de goddelijke maatstaf, waaraan God afmeet wat er in de wereld gebeurt.

En als Mozes op de berg zijn handen omhoog heft, heeft hij de staf in zijn hand en hanteert hij dus eigenlijk de maatstaf van God, juist ook als Amalek in de buurt is.

En die maatstaf is Gods voorkeur voor het kleine, het zwakke, het weerloze en het beschamen van het sterke, het krachtige.

De staf belichaamt Gods leefregels, Gods Thora waarmee het geweten van mensen moet worden gescherpt.

Als Mozes zijn handen, met daarin de staf van God, niet langer omhoog kan houden, ziet het er slecht uit, voor Israël, maar ook voor de wereld, want die zou dan platgewalst worden door geweld, normvervaging... maar gelukkig ondersteunen Aaron en Hur, de priesters, zijn handen.

Is het te ver gezocht om daarin te horen dat het de taak van de priesters is om de goddelijke maatstaf hoog te houden?

En is het niet ons aller taak als priesterlijk volk om de normen van God hoog te houden? Is het de taak van de kerk niet om geweten en geheugen van deze tijd te zijn?

Dat deden Aaron en Hur en dankzij de hulp van Aaron en Hur gebeurt het volgende: "de handen van Mozes bleven onbeweeglijk tot de zonsondergang"

Eigenlijk staat er letterlijk dat de handen van Mozes 'bleven vertrouwen' tot de zonsondergang.

En zo overwon Israël Amalek: met de geheime wapens van gebed (handen) en woord (staf).

En nog steeds wordt Amalek zo overwonnen, ook het Amalek in je eigen hart.

Daar legt de Bijbel ten diepste de nadruk op: de vijand, de terrorist houdt zich niet alleen schuil in de bergen van welk land dan ook, maar ook in de schuilhoeken van je eigen hart.

Want hoe vaak maken wij het zelf niet mee, dat je a.h.w. van achteren wordt besprongen door angsten, machten, krachten en gedachten, die je soms ver af brengen van je bestemming.

We vechten er misschien als Jozua tegen, maar het wordt een uitputtingsslag als we vergeten wat Mozes deed: Woord en

gebed, overgave, vertrouwen
Het verhaal eindigt ermee dat God zegt: schrijf op en prent het Jozua in dat ik de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig zal uitwissen.

Amalek mag en zal er uiteindelijk niet zijn, hij blokkeert de toekomst, maar ondertussen is hij er wel.

Want als Mozes een altaar heeft gebouwd dan noemt hij dat altaar wel 'de Heer is mijn banier', maar daarachter staat: God heeft een strijd tegen Amalek van geslacht op geslacht.

Dus als Amalek opduikt: hef de handen omhoog en bidt, houdt de staf geheven, Gods Thora waarmee hij ons geheugen en geweten scherpt

En eigenlijk mag je -belaagd door Amalek, van binnen en van buiten-, weten van Eén die over ons zijn handen geheven houdt,

Hij zwaait de scepter van Gods Woord, Jezus.

En het is deze Jezus, die ons uitnodigt Hem gezamenlijk steunen als een priesterlijk volk zodat de wereld bewaard wordt voor alle kwaad.

Doet u mee?

Amen